

ISSN: 2146-1961

Şimşek, P. (2023). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin 21. Yüzyıl Becerilerine Uygunluğu, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 14(52), 720-744.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3316>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNE UYGUNLUĞU

Pınar ŞİMŞEK

Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye, info@akdeniz.edu.tr
ORCID:0000-0002-1205-4490

Gönderim tarihi: 18.02.2023

Kabul tarihi: 18.05.2023

Yayım tarihi: 01.06.2023

Öz

Başlangıçta teknoloji, ekonomi ve fen bilimleri alanlarında yararlanılmaya başlanılan 21. yüzyıl becerilerine günümüzde sosyal bilimler ve özellikle eğitim alanında yer verilmesinin, öğrencilerin çok yönlü gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla eğitim ve öğretimin en önemli alanlarından biri olan dil öğretiminde de 21. Yy. becerilerinin yer alması kaçınılmazdır. Genel olarak dil öğretimi, dört temel dil becerisinin gelişimi üzerine yapılmakta, becerilerin kazandırılmasında ise en önemli materyal olarak ders kitaplarındaki metinler ve etkinlikler görülmektedir. Hedef kitlenin, 21. yüzyıl becerileri yönünden gelişiminin, Türkçenin öğretimine ve hedef kitlenin dört temel dil becerilerinin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada; Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerde 21.yüzyıl becerilerinin yer alma durumu incelenmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, önceleri üniversitelere bağlı birkaç Türkçe Öğretim Merkezinde (TÖMER) yapılmakta iken günümüzde; kamu, özel, vakıf tüm üniversitelerin Türkçe Öğretim Merkezleri, Yunus Emre Enstitüsü, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bazı resmi ve özel öğretim kurumları gibi birçok kurum ve kuruluş alanda faaliyet göstermektedir. Veri kaynağı olarak, alanda en köklü ve etkili faaliyet gösteren kurumlardan biri olan Ankara Üniversitesi TÖMER’de B2-C1 seviyesinde kullanılan “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” seçilmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. İnceleme sonucu elde edilen bulgular betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiş, yorumlanarak önerilerde bulunulmuştur. “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının” herhangi bir bölümünde metinlerin doğrudan 21. yüzyıl becerileri dikkate alınarak hazırlandığına dair bir ifadeye rastlanmasa da metinlerde *konu, anlam ve mesaj* bağlamında 21. Yüzyıl becerilerine yer verildiği görülmektedir. Ancak 21. yüzyıl becerilerinin metinlere yerleşimi ve becerilerin dağılımının sistematik, planlı ve orantılı bir şekilde yapılmadığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: 21.yüzyıl becerileri, metin, dil öğretimi, Türkçe

THE SUITABILITY OF THE TEXTS IN THE TEXTBOOKS USED IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS TO THE 21st CENTURY SKILLS

ABSTRACT

Considering 21st-century skills, initially sought in technology, economics, and natural sciences, in social sciences is likely to contribute to the multi-faceted development of students. Thus, these skills are deemed essential in language teaching, a prominent area of educational sciences. In general, language teaching is built on the development of four basic language skills with the help of texts and activities in coursebooks dedicated to language teaching. Then, the target group's adoption of 21st-century skills is thought to contribute to their acquisition of four basic skills of Turkish. While a few university-affiliated Turkish Teaching Centers (TOMER) used to undertake teaching Turkish as a foreign language before, many public and private organizations (e.g., TOMERs of state and foundation universities, Yunus Emre Institute, and some other public and private institutions affiliated with the Ministry of National Education) share this task today. In this qualitative study, we explored 21st-century skills in the texts of a coursebook utilized in teaching Turkish as a foreign language. As the materials, we selected texts within "Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı" (*Yeni Hitit 3 Turkish Coursebook for Foreigners*) taught in Ankara University TOMER for the B2-C1 level learners and used document analysis to analyze the data. Overall, although we could not detect any statement in any part of the texts that the target texts have been prepared considering 21st-century skills, we may deduce that the subjects, meanings, and intended messages of the texts cover 21st-century skills. However, we concluded no systematic, planned, and proportional distribution of the skills in the texts.

Keywords: 21st-century skills, text, language teaching, Turkish

GİRİŞ

Bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılan 21. yüzyıl, birçok alanda değişmeyi ve gelişmeyi gerektiren bir çağdır. Bilim ve teknolojiadaki çok yoğun ve hızlı gerçekleşen bu gelişmeler, eğitim, sosyal, kültürel ve ekonomi gibi her alanda yeni ihtiyaçlar ve değişiklikler ortaya çıkarmış, hızlı gelişim tüm alanları ve disiplinleri etkileyerek çalışma şekillerinin değişmesine neden olmuştur. Eğitim, hiç şüphesiz yaşanan bu gelişmelerden en çok etkilenen alanlardan biridir. Sürekli yenilenme ve güncellenme dinamiğine sahip olan eğitim ve eğitim ortamlarının, yaşanan gelişmeler ve teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte, bu yüzyılın şartlarına uygun olarak inşa edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu yüzyılda, bireylerin becerilerini bilim ve teknolojiadaki değişime göre geliştirmesi ve istenilen birey profilinde de değişimlerin gerçekleşmesi zorunlu hâle gelmiştir. Beceri, TYÇ, (2015)'te şöyle tanımlanmıştır. "Beceri, bir çalışma veya öğrenme alanında edinilen mantıksal, sezgisel ve yaratıcı düşünme ile el becerisi, yöntem, materyal, araç ve gereçleri kullanabilmeyi gerektiren bilgiyi kullanma ve problem çözmedir" (s. 41). Hamarat, (2019) çalışmasında 21. yüzyıl becerilerini, "Günümüz bireylerinin etkin ve nitelikli olabilmeleri için neyi, nasıl öğrendiklerine ilişkin becerileridir" diye tanımlar. Beers (2011), 21. yüzyılı, "Teknoloji alanında yaşanan çok hızlı gelişmelerle ortaya çıkan bilgi yoğunluğu ve dijital çağın başlangıcı" olarak tanımlar. "Partnership for 21st Century Skills"te bireylerin 21.yüzyıldaki özellikleriyle ilgili olarak; "21. yüzyılda bireyler, 21. yüzyıl vatandaşı olabilmeleri için hızla değişen gelişmelere uyum sağlamak ve medya ile teknoloji materyallerini etkili bir şekilde kullanmak durumundadır" şeklinde ifade edilmiştir.

Bireylerin 21. yüzyıldaki çok yoğun ve farklı uyarıcıları anlamlandırabilmesi için mevcut becerilerini geliştirmesi ve yeni becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu doğrultuda; "P21 (Partnership for 21st Century Skills)", "OECD (Organization for Economic Co-Operation and Development)", "ATCS (Assesment and Teaching of 21st Century Skills)" gibi çerçeveler ve programlar hazırlanarak eğitim alanına sunulmuştur. Genel olarak "21. yüzyıl Becerileri" olarak adlandırılan bu çerçevelerde birtakım farklılıklar görülse de temelde benzer becerilere odaklanılmıştır.

OECD'nin (2018) "Definition and Selection of Competencies" projesi ile 21. yüzyıl becerileri sınıflandırması:
Bilgi Boyutu: Sürece dayalı bilgi, Disiplinler arası bilgi, Alan bilgisi, Epistemik bilgi,
Beceri Boyutu: Sosyal ve duygusal beceri, Bilişsel ve bilişüstü beceri, Uygulamaya yönelik beceri,
Tutum ve Değerler: Yerel, Kişisel, Toplumsal ve Evrensel tutum ve değerler.

NCREL (2003), 21. yüzyıl becerilerini grup çalışması temelli olarak ortaya koyup şu şekilde sınıflandırmıştır:
Dijital Çağ Okuryazarlığı: Temel, bilimsel ve teknolojik, Görsel, Kültürel okuryazarlık, Farkındalık,
Yenilikçi Düşünme: Özyönetim becerisi, Merak ve inisiyatif alma, Üst düzey düşünme, Akıl yürütme,
Etkili Öz Güven: Ekip oluşturma ve iş birliği, Kişisel ve sosyal sorumluluk, Etkileşimli öz güven,
Yüksek Verimlilik: Sonuç odaklı planlama ve yönetme, Gerçek yaşama ilişkin araç ve gereçleri kullanabilme,
Nitelikli ürünler ve sonuçlar elde etme.

Apple, AOL, Adobe, Microsoft, Cisco, Dell, İntel, Lego, NEA gibi kurum ve kuruluşların, eğitim sürecine dâhil etmeyi amaçlayarak geliştirdikleri program, “21. Yüzyıl Öğrenimi için Ortaklık” adı altında ilk kez 2006 yılında yayımlanmıştır. “Partnership for 21st Century Skills (2015)’te 21. Yüzyıl becerileri; 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı (P21) Çerçevesi’nde; “Öğrenme ve yenilikçilik becerileri”, “Yaşam ve kariyer becerileri”, “Bilgi, medya ve teknoloji becerileri” olmak üzere üç ana kategoride ele almıştır. 21. Yüzyıl becerileri, bu çerçevede alt becerilerle birlikte aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. P21 Çerçevesinde 21. Yüzyıl Becerileri Sınıflandırması

ÖĞRENME VE YENİLİKÇİLİK BECERİLERİ	<ul style="list-style-type: none"> •Yaratıcılık ve Yenileme •Eleştirel Düşünme •Problem Çözme •İletişim ve iş birliği Becerileri
YAŞAM VE KARIYER BECERİLERİ	<ul style="list-style-type: none"> •Esneklik ve Uyum •Girişimcilik ve Özyönetim •Verimlilik ve Hesap Verebilirlik •Liderlik ve Sorumluluk •Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler
BİLGİ, MEDYA VE TEKNOLOJİ BECERİLERİ	<ul style="list-style-type: none"> •Bilgi Okuryazarlığı •Medya Okuryazarlığı •Bilgi ve İletişim Teknolojileri okuryazarlığı

Görüldüğü üzere 21. yüzyıl becerileri, belli bir alanla sınırlı olmayıp hayatın her alanında var olan hayat boyu öğrenme anlayışına uygun bir yaklaşımdır. Marzano ve Heflebower’e (2011) göre, Bu becerilere ihtiyaç duyulmasında, dünyada yaşanan gelişmeler ve öğrencilerin bu değişimlere uyum sağlama çalışmaları etkili olmuştur. Bireyler için 21. Yüzyılda yaşam uluslararası, çok kültürlü ve birbirine bağlı hale geldiğinden, eğitimde ve iş hayatında başarılı olmak için yeni becerilere ihtiyaç vardır. 21. Yüzyıl için en yaygın olarak kabul edilen disiplinler arası beceriler, problem çözme, bilgi ve iletişim teknolojileri, iletişim, iş birliği ve bilgi okuryazarlığıdır (Suto, 2013, s. 22). Kurudayıoğlu ve Soysal (2019) çalışmasında “21. yüzyıl becerilerine sahip bireylerin eleştirel ve yaratıcı düşünen, iletişim kurabilen, analiz ve sentez yapabilen, üretken, verimli, lider vasıflı, sorumluluk sahibi, girişimci ve sosyal bireyler olmaları gerektiğini” belirtir.

Çağımızda bilginin nasıl öğrenileceği, bilgiye nasıl ulaşılabacağı, nasıl uygulanması ve kullanılması gerektiği önem taşıyan bir konudur. Bireylerin edineceği bilgi, 21. yüzyılın ihtiyaçlarına karşılık verecek düzeyde olmalıdır. Toffler (2018) “Üçüncü Dalga” adlı kitabında bu yüzyıla ilgili olarak; “Yeni değerlerin, teknolojilerin, yaşam biçimlerinin ve haberleşme yöntemlerinin etkisiyle ortaya çıkan bu dünya, yeni fikirleri, benzetmeleri, sınıflandırmaları ve kavramları da zorunlu kılmaktadır” ifadesiyle bireylerin kendilerini yenileme ve bilgiyi kullanma yetilerinin önemli olduğunun üzerinde durmaktadır.

Bazı araştırmacılar tarafından, “21. yüzyıl becerileri olarak belirtilen becerilerin yeni beceriler olup olmadığına ilişkin farklı görüşler” öne sürülmüştür (Rotherham ve Willingham, 2009). Öne sürülen bu görüşe göre; “Becerilerin yeni olmadığı, geçmişte de önem verildiği ve değerlendirildiği her ne kadar ifade edilse de 21. yüzyılda bu becerilerin yeni bir boyut ve anlam kazandığı ayrıca bilgiyi birden fazla kaynaktan bulup analiz ve

sentez yapabilme becerilerinin geliştiği söylenebilir” (Silva, 2009). Söz konusu becerilerin birçoğunun farklı ifadelerle yıllardır kullanılıyor olması, son yüzyılda iletişim, bilim ve teknolojiadaki olağanüstü gelişmelerle ortaya çıkan yeni becerilerin her alanda kullanımının önemini azaltmaz. Bu gelişmeler sonucunda öğrencilerin beceri kazanımlarının nasıl sağlanacağı dünyadaki bütün eğitim politikalarında üzerinde durulan konu olmuştur. Bu konuda Kurudayıoğlu ve Soysal (2019) çalışmalarında 21. yüzyıl becerilerinin günümüzde sürekli yenilenerek devam eden bir dinamiğe kavuştuğuna işaret etmiştir.

Türkiye’de Durum

Türkiye’de, eğitimde hazırlanan öğretim programlarında 2005 yılından itibaren yeni bir anlayış ve yaklaşım benimsenmiştir. 2005 yılında hazırlanan “Türkçe Öğretim Programında”; “Yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, araştırma, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, karar verme, iletişim, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma” gibi temel becerilere yer verilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2005). 2008 yılında “Avrupa Parlamentosunun” onay verdiği “Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi” kapsamında “Millî Eğitim Kalite Çerçevesi” ve “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” programları hazırlamıştır.

“Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının”, MEB, 21. Yüzyıl Öğrenci Profili (2011) adlı çalışmasında 21. yüzyıl becerilerini bilgi, beceri, tutum, değer ve etik temelinde; 1. *Düşünme yolları*, 2. *Çalışma yolları*, 3. *Çalışma araçları*, 4. *Dünyaya entegrasyon* başlıkları altında dört ana temada ele almış, öğrencilerin sahip olması gereken 21. yüzyıl öğrenci profilini özetle şu şekilde belirlemiştir: Aktif ve yapıcı, yaratıcı, üretken, yeniliğe ve öğrenmeye açık, eleştirel ve analitik düşünebilen, planlı, sabırlı, sorumlu, meraklı, araştıran, değerlendirebilen, yorumlayan, sorgulayan, mücadeleci, girişimci, saygılı ve hoşgörülü, bilimsel-akılcı, teknolojiyi etkili kullanan, iyimser, cesaretli, esnek ve uyumlu, duyarlı, çalışkan, tez canlı, kendini doğru ve iyi ifade eden, etkili iletişim, iş birliği ve problem çözme becerisine sahip, sosyal, insani ve ahlaki değerlere önem veren, kendisiyle barışık özgüvenli, liderlik yapabilen, çok yönlü, bilgiye ulaşma yolunu bilen, yurttaşlık ve dünya vatandaşlığına önem veren, gelecekle ilgili görüşü olan, sağlıklı, estetik, spor ve sanatla ilgili, en az bir yabancı dili ve vizyonu olan öğrenci olmalı (s. 292-308). Burada görüldüğü üzere belirlenen bu profil, hemen hemen tüm 21. Yüzyıl becerilerini kapsamaktadır. Önemli olan bunların eğitim ve öğretimin tüm program, kazanım, metin ve etkinliklerde yer alması ve uygulanabilmesidir. Daha sonra “Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı” 2017 yılında öğretim programlarını 21. yüzyıl becerileri bağlamında güncellemiştir. Bu doğrultuda MEB (2019), öğretim programlarında, öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları yetkinliklerini sekiz anahtar yetkinlik olarak belirlemiştir. Bunlar; “*Ana dilde iletişim*”, “*Yabancı dillerde iletişim*”, “*Matematiksel ve bilim teknolojide yetkinlik*”, “*Dijital yetkinlik*”, “*Öğrenmeyi öğrenme*”, “*İnisiyatif alma ve girişimcilik*”, “*Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik*”, “*Kültürel farkındalık ve ifadedir.*” Anahtar yetkinliklerin eğitim ve öğretim programlarına ait öğrenme kazanımları içerisinde yer alması esastır (TYÇ, 2015).

Programlarda yer alan becerilerin ve yetkinliklerin 21. yüzyıl becerileri ile kısmen uyduğu görülse de bu becerileri tamamen kapsadığı söylenemez. Türkiye’de de 21. yüzyıl becerilerinin tam anlamıyla sistemli ve

programlı bir şekilde eğitim ve öğretimin her alanında yer alması; planlamanın, programların, kazanımların ve tüm materyallerin bu doğrultuda hazırlanması gerekmektedir. Önemli olan 21. yüzyıl becerilerinin öğrencilere nasıl kazandırılacağı ve bu becerilerin öğrencilerde nasıl içselleştirileceğidir. Kurudayıoğlu ve Soysal (2019)'a göre, genel olarak beceriler öğrencilere ders kitaplarındaki metinler ve etkinliklerle kazandırılmakta; ders kitaplarının hazırlanması ve metin seçimi kazanımlar doğrultusunda yapılmaktadır.

Bilindiği üzere dil öğretimi, dört temel dil becerisi esas alınarak ile yapılmaktadır. Literatüre bakıldığında farklı disiplinlerde "21. yüzyıl becerileri" ile ilgili birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Barası (2020), "2018 Türkçe öğretim programını", Boyacı Belet ve Güner Özer (2019) Türkçe öğretim programlarını, Kayhan, Altun ve Gürol (2019) 2018 Sekizinci sınıf "Türkçe öğretim programını" ve Kurudayıoğlu ve Soysal (2019) çalışmasında Türkçe dersi öğretim programının kazanımlarını "21. yüzyıl becerileri" açısından incelemişlerdir. Kırgız (2019) çalışmasında "21. yüzyıl becerilerinin" Türkçe dersindeki yerini belirlemeyi amaçlamıştır. Gültekin (2019) ise çalışmasında Türkçe dersi çalışma kitaplarını 21. Yy. becerileri bağlamında incelemiştir. Alanyazında tam olarak on sekiz yaş ve üstü hedef kitleye Yabancı Dil Olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kullanılan metinlerin 21. yüzyıl becerileri açısından incelendiği herhangi bir çalışmaya ve araştırmaya rastlanılmamıştır.

Bireylerin, 21. yüzyılın gereğine uygun olarak yetişmesi amacına ulaşılması için programların yeni bir anlayış ve perspektifle hazırlanması gerekmektedir. Aynı doğrultuda "*Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi*" kapsamında hazırlanan kitaplar ve metinlerde 21. yüzyıl becerilerine yer verilmesinin, Türkçe öğretimini daha etkili ve işlevsel kılacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Yabancılar için Türkçe kurslarında kullanılan "Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının" doküman olarak kabul edildiği bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden *doküman incelemesi* yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, "Dokümanlar, yazılı hâlde bulunan metinlerden oluşan her tür doküman, görüntü ve ses kayıtları ile diğerleri kapsamında yer alan objeler, kalıntılar makro ve mikro düzeydeki veriler olarak gruplandırılır" (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 223).

Bu araştırmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanmış metinlerin, 21. yüzyıl becerilerini destekleyip desteklemedikleri araştırılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, "Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında" yer alan metinler "21. yüzyıl becerileri" açısından incelenmiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan metinler hazırlanırken 21. yüzyıl becerileri dikkate alınmış mıdır?
2. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan metinlerde 21. yüzyıl becerileri ne ölçüde desteklemektedir?
3. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan metinlerde yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?

Verilerin Toplanması

Çalışma materyalini, Ankara Üniversitesi TÖMER’de yabancılar için Türkçe kurslarında kullanılan (B2-C1) seviyesindeki “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” ve kitap içindeki metinler oluşturmaktadır. Ders kitabı, ADP betimleyicilerinin gerektirdiği konulara göre desenlenen 12 ünite ve her ünite üç alt konudan oluşmuştur. Üniteler düzeye ve düzlemlere uygun metin türleri ile bezenmiştir. Metinler *dinleme, okuma, sözlü anlatım, karşılıklı konuşma, yazılı anlatım* beceri düzenlerine yönelik etkinliklerle dengeli bir biçimde desteklenmiştir. Her ünitenin sonunda öğrenciler özel olarak tasarlanmış *karşılıklı konuşma* etkinliklerine yönlendirilmektedir. Bu bağlamda ders kitabında bulunan metinler “P21 21. Yüzyıl becerileri” sınıflandırması dikkate alınıp incelenerek değerlendirilmiştir. Çalışma herhangi bir canlı üzerinde gerçekleştirilmediği için etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Verilerin Analizi

Çalışmada veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analizde “Veriler önceden belirlenmiş temalara göre sınıflanmaya, tanımlanmaya ve yorumlanmaya dayalı olarak analiz edilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada, temalar daha önceden belirli olduğundan verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Bu temalar, P21 sınıflandırmasına göre “21. Yüzyıl becerileri” adı altında üç ana tema ve buna bağlı on iki alt temadan oluşmaktadır. “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında” bulunan 45 metin betimsel analiz çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmanın doküman inceleme sürecinde, *Türkçe öğretimi ve 21. yüzyıl becerilerine* yönelik daha önce yapılan çalışmalar gözden geçirilmiştir. Çalışmanın güvenilirliği için “Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında” yer alan metinlerin önceden belirlenen temalara uygunluğunun tespitinde Türkçe eğitimcisi iki uzmandan görüş alınmıştır. Metinler, *konu, anlam ve verdiği mesaj* bağlamında kodlayıcılar tarafından ayrı ayrı temalarla eşleştirilmiştir. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik katsayısı %92 olarak bulunmuştur. Güvenirlik katsayısı Miles ve Huberman (2015) formülüyle;“(Görüş birliği/Görüş birliği + görüş ayrılığı=güvenirlik), (Uzlaşılabilir metinler/uzlaşılabilir+uzlaşılabilir olmayan metinler).” Eşleşmede görüş birliğine varılan metin ile temalara ilişkin verilere bulgular kısmında yer verilmiştir.

“Nitel araştırmalarda verilerin toplanması ve yorumlanması araştırmacı tarafından gerçekleştirildiği için araştırmacının öznel tutum, düşünce ve davranışları araştırmanın sonucunu etkileyebilir (Büyüköztürk, Akgün ve diğerleri, 2016, s.257). Bu nedenle çalışmanın güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamak amacıyla veriler, üzerinde herhangi bir değişiklik ve yorum yapılmadan olduğu gibi, çalışmanın bulgular bölümünde aktarılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde; Ankara Üniversitesi TÖMER’in Türkçe kurslarında, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde, B2-C1 seviyesi ders kitabı olarak kullanılan “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabındaki” metinler; *konu, anlam ve verdiği mesaj* bağlamında incelenmiş ve analiz edilmiştir.

“Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından, yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanan Avrupa Konseyinin uluslararası dil becerilerini tanımlayan “Ortak Avrupa Dil Referans Çerçevesi” (CEFR) doğrultusunda geliştirilen ve “Avrupa Dil Portföyü” (ADP)’de belirlenen B2 ve C1 düzeyi becerilerine ulaşmayı hedefleyen bir kitaptır. Ders kitabında metinler ve etkinlikler; dil öğretiminde kullanılan dört temel dil becerisi olan *dinleme*, *okuma*, *konuşma* (sözlü anlatım-karşılıklı konuşma) ve *yazma* becerilerini esas alarak, *okuma metinleri*, *dinleme metinleri* (yoğunçalarda), *karşılıklı konuşma metinleri* (etkinlikleri) ve *yazma metinleri* şeklinde yer almaktadır. Her ünite; belirlenmiş Türkçe dil bilgisi kuralları ve amaçlanmış beceriler doğrultusunda ya doğrudan alıntı şeklinde veya aslından uyarlanan metinlere yer verilmiştir.

Genel olarak; “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabının” herhangi bir bölümünde metinlerin doğrudan 21. Yüzyıl becerileri dikkate alınarak hazırlandığına dair bir ifadeye rastlanmasa da metinlerde konu, anlam ve verdiği mesaj bağlamında 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği görülmektedir.

“Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabındaki” metinlerde 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Durumu

Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında bulunan metinlerde temas edildiği düşünülen 21. yüzyıl becerilerine hangi düzeyde yer verildiği Tablo 2 ve Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 2. Metinlerde, 21. Yüzyıl Becerilerine Yer Verilme Oranları

21. YÜZYIL BECERİLERİ	Yer Verilen Metin (f)	Metinlerde Bulunma Oranı(%)
Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri		
<i>Yaratıcılık ve Yenilenme(f)</i>	21	47
<i>Eleştirel Düşünme</i>	24	53
<i>Problem Çözme</i>	8	18
<i>İletişim ve İş birliği</i>	14	31
Yaşam ve Kariyer Becerileri		
<i>Liderlik ve Sorumluluk</i>		
<i>Verimlilik (Üretkenlik) ve Hesap verebilirlik</i>		
<i>Girişimcilik ve Özyönetim</i>	4	8
<i>Esneklik ve Uyum</i>	3	7
<i>Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler</i>	18	40
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri		8
<i>Bilgi Okur-Yazarlığı</i>	1	
<i>Medya Okur-yazarlığı</i>	1	
<i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı</i>	2	

Not: Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabındaki 45 metinde 21.yy. becerilerinin yer alma durumu.

Tablo 2’de incelenen 45 metinde 21. Yüzyıl becerilerinin yer aldığı metin sayısı ve oranına bakıldığında %53 ile en fazla eleştirel düşünme becerilerine yer verildiği görülmektedir. Arkasından %47 oranında yaratıcılık ve yenileme becerisi, %40 oranla sosyal ve kültürlerarası beceriler, %31 oranla iletişim ve iş birliği becerisi, %18 oranla problem çözme becerisi, takip etmektedir.

Tablo 3. 21.Yüzyıl Becerilerinin Metinlerde Yer Alma Durumu

				21. YÜZYIL BECERİLERİ																	
SEVİYE	KUR	ÜNİTE	TEMA	METİNLER	Öğrenme ve Yenilikçilik	Yaratıcılık ve Yenileme	Eleştirel Düşünme	Problem Çözme	İletişim ve İş birliği	Yaşam ve Kariyer Bec.	Esneklik ve Uyum	Girişimcilik ve Özyönetim	Sosyal ve Kültürlerarası B. Verimlilik ve hesap verebilirlik	Liderlik ve Sorumluluk	Bilgi Medya ve Teknoloji Bec.	Bilgi Okuryazarlığı	Medya Okuryazarlığı	İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı			
B2	1. KUR	1	Edebiyat Dünyasından	Okumanın e- hali	X	X											X	X	X		
				Beyaz Gemi	X																
				Japonya Şiir geleneği Haiku	X			X							X						
		2	Yaşadıkça	Gençlik Böyledir İşte	X	X															
				Büyüme mi Yaşlanmak mı?	X	X									X						
				Gencim Çabuk Silerim		X	X								X						
	3	Kurtulamadıklarımız	Aşk, aşk, aşk Balık Aşkı		X	X															
			İhtiyar Delikanlı		X						X										
			Korkudan Fobiye		X																
	2. KUR	4	Dünyaca Ünlü	Aşk mı? Tutku mu?		X															
				Takıntılı Aşklar		X	X														
				Yemek isimleri Üzerine		X										X					
		5	Para. Para Para	Oryantal Dansı		X									X						
				İskoçya Denince Akla								X		X							
				Ah bir Zengin Olsam			X							X							
	6	Dile Gelmek	Lüksün Sınırı Yok			X															
			Parayla Mutluluk Olur mu?			X															
			Zengin Olmanın 15 Püf Noktası										X								
C1	3. KUR	7	Hadi Beni Güldür	Yazalım mı Konuşalım mı?		X	X														
				İkinci Dilim Türkçe				X						X							
				Bedenin Söyledikleri				X							X						
		8	Ruhun Gıdası	Mizahın Gücü				X													
				Yabancı Diller			X														
				Sessiz ve Derinden		X		X													
	9	Yapı ve Yapım	En Miskin En Komik Kedi		X								X	X							
			Müziğin Matematiği		X	X															
			Notalarda isyan		X	X									X						
	4. KUR	10	Tele-vizyon	Müzikle Tedavi		X	X														
				Eski Türk Evlerinin mimarisi		X									X						
				Trevi Ya da Aşk Çeşmesi		X										X					
11		İnsanın Büyük Sırrı	Mimaride Çevreci tasarımlar		X	X															
			Assos		X									X							
			Televizyona bağlı Hayatlar			X	X							X					X		
12	Uzaydayız	İssiz Bir Adaya Düşerseniz			X								X								
		Televizyonda Yarış Var		X	X	X															
		Hayata Kısa Bir Mola		X	X	X								X							
11	İnsanın Büyük Sırrı	Mavi Ay		X									X								
		Çare Sizsiniz		X	X	X						X									
		Zeka Bir İşe Yarar mı?			X	X								X							
12	Uzaydayız	Beyin Hakkındaki Gerçekler		X	X																
		Kadın ve Erkek beyni Farklı mı?			X																
		Paralel Evrenler		X																	
12	Uzaydayız	Astrolojinin Doğuşu		X	X																
		Uzaya Gitmeden Önce Bilmemiz G		X							X										

Tablo 3 incelendiğinde; en çok (n=24) *eleştirel düşünme* becerisine yer verildiği görülmektedir. Daha sonra sırasıyla, 21 metinde *yaratıcılık ve yenileme* becerilerine, 18 metinde *sosyal ve kültürlerarası* becerilere, 14 metinde *iletişim ve iş birliği* becerilerine, 8 metinde *problem çözme* becerisine yer verilmiştir. *Girişimcilik ve özyönetim* becerisine 5 metinde, *esneklik ve uyum* becerisine 3 metinde, *bilgi, medya ve teknoloji* becerilerine 4 metinde yer verildiği görülmektedir. İncelenen 45 metinde *liderlik ve sorumluluk* ile *verimlilik ve hesap verebilirlik* becerilerine yer verilmediği görülmektedir.

Metinlerde temas edildiği düşünülen 21. Yüzyıl becerilerinin *seviye, kur ve ünitelere* göre dağılımına bakıldığında; becerilerin türlerine göre metinlerde yer verilme frekansı geneldeki sıralamayla aynı orantılı görülmektedir. Yani *eleştirel düşünme becerisi* en başta olmak üzere, *yaratıcılık ve yenileme, sosyal ve kültürlerarası beceriler, iletişim ve iş birliği* ile *problem çözme* becerileri onu takip etmektedir.

“Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” B2 seviyesinde iki, C1 seviyesinde iki olmak üzere toplam dört kur bulunmaktadır. Beceriler, toplam olarak en fazla birinci kurdaki metinlerinde yer almaktadır. Onu sırasıyla dördüncü kur ile ikinci ve üçüncü kurlar izlemektedir. Becerilerin B2 ve C1 seviyelerindeki metinlerde dağılımı ise birbirine çok yakındır.

Becerilerin ünitelere göre dağılımında ise sistematik, oranlı bir dağılım gözükmemektedir. Becerilere birinci, ikinci ve onuncu ünitelerde oldukça fazla yer verilirken diğer ünitelerde daha az yer verildiği görülmektedir.

Sonuç olarak; “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında” yer alan metinlerde 21. yüzyıl becerilerinden bazı alt becerilere çok fazla bazılarına ise çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda metinlerde; *eleştirel düşünme, yaratıcılık ve yenileme, iletişim ve iş birliği, sosyal ve kültürlerarası beceriler* ile *problem çözme* becerilerine daha fazla yer verildiği görülürken *esneklik ve uyumluluk, girişimcilik ve özyönetim* ile *bilgi, medya ve teknoloji becerilerine* daha az yer verildiği görülmüştür. Metinlerde, *liderlik ve sorumluluk* ile *verimlilik ve hesap verebilirlik* becerilerine ise yer verilmediği görülmektedir.

Metin İçeriklerinin 21.Yy. Becerileri Bağlamında İncelenmesi

UZUN N. E. (Ed.) (2018) “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında bulunan 45 metin, doküman incelemesi yöntemiyle *konu, anlam ve verdiği mesajlar* doğrultusunda incelenmiş, tespit edilen beceriler ve metinlerde 21. yüzyıl becerileriyle uyumlu olan bazı ifade örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

“Okumanın e-hali”: Metinde; e-kitabın nasıl okunacağı, dijital okuma yönteminden bahsedilmesiyle *bilgi ve medya okuryazarlığı* becerisine; e-kitabın okunduğu dijital ortam ve araç-gereç kullanımının gerekliliğinin anlatılmasıyla *bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı* becerilerine katkı sağladığı düşünülmektedir. “... E-kitaplar bilgisayar ekranında veya tasarlanan cihazlarda okunabiliyor.” “...Eğer bilgisayar ya da benzeri cihazlar kullanmıyorsanız e-kitaptan mahrum kalıyorsunuz” (s. 8). E-kitapların olumlu-olumsuz yönlerine değinilmesi açısından konu ve mesaj olarak “*yaratıcılık ve yenileme*” becerileri ile “*eleştirel düşünme*” becerisine vurgu yapıldığı düşünülmektedir. “Artık kitapların sanal versiyonları çeşitli sitelere yükleniyor. Bir de e-kitap adı

verilen, yalnızca sanal ortamda okurla buluşan kitaplar var.” “...Uzun vadede e-kitap çevre korumasına katkı sağlıyor” (s. 8).

“Şimdiki Çocuklar Harika”: Metinde; çocuk gelişiminde taklit ve gözlemlerle öğrenmenin sosyal davranışlara ve iletişime yansımaları, ebeveyn ve çevre davranışlarının, çocuğun iletişim ve sosyal kabul algısını etkilemesi içeriği ile *eleştirel düşünme* becerisi ve *iletişim* becerisine vurgu yapıldığı düşünülmektedir. “Babam, her sözün başında “Ulan, ulan be, vay anasını!” diye konuşur. Yani dili biraz argoya kaçırır. Fatoş da kimden ne duyarsa papağan gibi tekrarlıyor, ne görürse öyle yapıyor” (s. 12). Ayrıca farklı milletlerin sosyal hayatta ve iletişimde farklı kültür ve alışkanlıkları olduğu, bu durum farklı ülke, dil ve kültürden gelen öğrencilerin etkileşim ve iletişimde zorluklar yaşayabileceği içeriği ile *sosyal ve kültürlerarası* becerilerin desteklendiği düşünülmektedir. “... Çalıştıkları yere bir Alman Uzman gelmiş. Bir gün Uzman Almanca demiş ki “Burada herkes birbirine ulan diyor, dikkatimi çekti, ulan ne demek?”. Almanın sözlerinden dolayı komşumuzun yüzü kızarmış, doğrusunu söylese yabancıya karşı ayıp olacak, onun için başka türlü söylemiş: “Bizde ‘ulan’sız konuşulmaz, dilimizde “ulan”, sayın demektir.” demiş...” (s.12)

“Beyaz Gemi”: Cengiz Aytmatov’un “Beyaz Gemi” adlı eserinden alınan metinde, romanın başkahramanı çocuğun hayal dünyasının zenginliğini göstermesi ve gerçek hayattaki zorluklara karşı beyaz gemiyi bir umut, kurtuluş olarak görmesi anlatılır. Bu bağlamda metnin *yaratıcılık* ve *yenileme* becerilerini desteklediği düşünülmektedir. “... Balık olmak istiyordu çocuk. Her şeyinin balık gibi olmasını istiyordu... Issık Göl’ün dalgalarıyla oynayacak dalgadan dalgaya atlayacaktı... Derken Beyaz gemi görünecekti!” (s. 14)

“Japonya’nın şiir geleneği Haiku” Metinde okuyucu farklı bir kültür dünyasının edebi unsuruyla karşılaşmaktadır. Ayrıca diyalogda başka bir milli kültürün güçlü unsurlarından olan edebi türlerde eser vermeye ilgi duyulabileceği ve bu konuda başarılı olunabileceği vurgusu da yapılır. Bu bakımdan bu diyalog metninde *sosyal ve kültürlerarası* beceriler ile *iletişim becerilerinin* gelişiminin desteklendiği düşünülebilir. Diğer taraftan konuşmalarda bahsedilen konunun bir edebi tür olarak şiir olması ve bu tür şiirlerde nasıl bir imgelem ve eğilimin bulunduğu bahsedilmesi ve örnekler verilmesiyle “*yaratıcılık becerisine*” katkı sağlayacağı düşünülebilir.

“Gençlik Böyledir İşte”: Cahit Sıtkı Tarancı’nın bir şiiri olan metnin, konusu evrensel olup insanı yaşam döngüsü ve yaşamın değeri konusunda düşünmeye itmekte ve hayatın-özellikle gençliğin nasıl geçtiğinin sonraki dönemlere etkisi üzerine düşündürmektedir. Bu bağlamda şiir metni *yaratıcılık becerisini* desteklemekle birlikte hayata verilen değere dair *eleştirel bir bakış* da sunarak *eleştirel düşünme becerisinin* desteklediği söylenebilir.

“Gencim Çabuk Silerim”: Metinde, iki grubun aynı olayı farklı bakış açılarıyla değerlendirmesi ve bu minvalde birbirlerine karşı tutumlarının aktarılmasında öncelikle bir durumun ya da olayın farklı bakış açılarıyla değerlendirilmesi söz konusu olduğundan *eleştirel düşünme* ve *iletişim becerilerinin* desteklediği aklı gelmektedir. Diğer taraftan doğru iletişimin, sosyal etkileşimin en önemli parçası olması ve sosyal çevrenin iletişimden doğrudan etkilenmesi noktasında *sosyal becerilerin* vurgulandığı da düşünülebilir.

"Aşk, Aşk, Aşk, Balık Aşkı...": Metinde insanlığın en kuvvetli ortak hissini bireyler için anlamının açıklanması ve bu hissin modern olarak yaşanmasının eleştirilmesi konusuna değinilmesiyle, metnin *eleştirel düşünme becerisinin* geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. "...Sizlerin aşkı da aynı balık aşkı gibi. İki insan bir araya gelince karşısındakinden çok kendisini düşünüyor. Bu adam, bu kadın bana neler verir, neler katar diyor." "...Beklenti işin içine girdiğinde, o ilk günlerdeki heyecan yitiriliyor. Tüketiyoruz işte kocaman aşkı, aynı balık gibi..." , ...Aşk sevdiğine istediğini vermek olmamalı. Aşkın hesabı kitabı, planı projesi, stratejisi olmamalı. Eğer birini çok seversen verdiği sevgi olmalı. Bizim aşklar bu sıralar balık aşkı gibi biraz..." (s. 22). Diğer taraftan aşkı etkileşim, iletişim ve iş birliğinin olması gerektiği düşünüldüğünde *iletişim ve iş birliği becerisine* vurgu yapıldığı söylenebilir.

"Büyüme mi Yaşlanma mı?": Metinde; toplumda bireylerin yaşları itibarıyla genç ve yaşlı olarak farklı eylemler ve durumlar içinde olmasının beklenmesi, bu beklentiye uymayanların kınanması ve kişilerin yaşlanma ile ilgili toplumsal beklentilerin içine hapsolme çaresizliği konularına değinilmesiyle *eleştirel düşünme becerisine* temas edildiği düşünülmektedir. "...kimileri diyorlar ki, "Ben elli yaşına gelmiş bir insanım, çalışacağım kadar çalıştım, öğreneceğim kadar öğrendim. Ne yapabilirim ki bundan sonra?". "...Kendini yaşlanmış hissetmenin ve artık pek çok şeyden yoksun olmak gerektiğini düşünmenin göz kenarındaki çizgilerle, sırttaki ağrılarla hiçbir ilgisi yok. Yaşlı olduğunuzu düşündüğünüz kadar yaşlısınızdır, genç olduğunuzu hissettiğiniz kadar da genç" (s. 26). Diğer taraftan insanın kendini genç veya yaşlanmış hissetmemesi, yaş almanın hâlihazırda toplumsal tanımı ve sınırlarından sıyrılarak her dönemde sağlıklı ve yapılabileceklerin olduğunun belirtilmesinde ise *yaratıcılık ve yenileme becerilerinin* vurgulandığı düşünülebilir. "...Onun gibiler, sanırım bir kez bile "Ben artık yaşlandım." demiyorlar. Onlar istedikleri gibi giyinmiyorlar, istedikleri gibi dans ediyorlar, iste dikleri gibi âşık oluyor ve "Bu yaşta bunu yapamam." diye düşünmedikleri için de 'hep yapa biliyorlar'..." (s. 26). Ayrıca metinde yaşlanmaya dair toplumsal sınırlılıklar-beklentiler dolayısıyla bireylere yapılan baskıcı eleştirilerin bireyler üzerindeki sosyal ve psikolojik zararları, sosyal ilişkileri olumsuz etkilemesinin belirtilmesi *sosyal becerilerin* gelişimine vurgu yapıldığı düşünülmektedir. "Bazı insanlar kendi yapamadıkları eylemleri başkalarının yapmasını istemezler ve gezen, dans eden ... vb. insanları yaşına bakmadan, ...ile başlayan sözlerle küçümserler. Bu kişiler beni hiç ilgilendirmez. Ama bu sözlere önem verip istediği gibi davranamayan ve özgür yaşayamayanlara üzülüyorum" (s. 26).

"İhtiyar Delikanlı": "İnsan hissettiği yaştaadır." ilkesini düstur edinen, her yaşın, durumun ve olayın getirdiği fırsatları değerlendirip koşullara en canlı-esnek şekilde uyum sağlayan bireylerin kendilerine, çevrelerine ve özellikle altsoylarına örnek bir yaşam enerjileri olduğunun anlatılması dolayısıyla metinde *esneklik ve uyum becerisine* vurgu yapıldığı söylenebilir. Metinde, toplumun yaşlanma sınırlılık ve kalıplarına dair güçlü bir eleştirinin bulunduğu hissedilmesi, *eleştirel düşünme becerisinin* gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. "...Ama öyle geleneksel dedelerin söylediği gibi 'Bizim zamanımızda bu böyle değildi, şu daha iyiydi.' gibi laflar duyamazsın ağzından. Biz ne konuşuyorsak o da aynı şeyleri konuşur. Bilgisayarlar, yeni filmler, yeni şarkılar... Bize o kadar uyum sağlar ki bazen onun yanlış zamanda dünyaya geldiğini düşünürüm..." (s. 28).

“Korkudan Fobiye”: Korku ve çekinme duygusuna yönelik; açıklama, değerlendirme, örnekleme, mukayese etme ve bir araya getirme gibi düşünsel süreçler içeren metnin *eleştirel düşünme becerisinin* geliştirilmesine katkı sağladığı düşünülmektedir. “...Korku hepimizin hayatta kalma mekanizmasında var olan her normal insanın sahip olduğu duygusal bir tepkidir... Endişe ise genellikle bir insanın güvenlik ve huzurunu tehdit edecek anlık bir tehlikenin olmadığı fakat bu duygunun kendini hissettirdiği durumlarda ortaya çıkar... Her insanın zaman zaman hissedebileceği duygular olan korku ve endişenin bazı kişilerde aşırı yoğun hatta çoğunlukla bir arada yaşanması ise fobi olarak adlandırılır...” (s.32)

“Aşk Mı, Tutku Mu?”: Bu metinde, aşk gibi güçlü bir evrensel duygu, tutku hissi ile birlikte ele alınmış olup aşk ve tutkulu aşk konusunda; açıklama, tartışma, örnekleme, karşılaştırma söz konusu olduğundan metnin *eleştirel düşünme becerisinin* geliştirilmesine fayda sağlayacak bir metin olduğu düşünülmektedir. “... Aşkın da türleri var. Örneğin tutkulu aşk, fedakârlıkla gelişen aşk ve gelip geçici aşk... Tutkulu aşkta kendinizi sevdiğiniz kişiye ait hissetme ve ona sahip olma isteği ağır basar... Yapılan araştırmalara göre insanlar genellikle hayatlarından memnun olmadıkları, kendilerini çok mutsuz hissettikleri durumlarda tutkulu aşka kapılır...” (s. 34)

“Takıntı”: Metinde evrensel olarak kabul gören ve hoş bir his olarak bilinen aşk hissi yoğun yaşandığında, psikolojik bir rahatsızlık oluşturabilecek davranış bozukluklarından biri olan *takıntı* kavramının ortaya çıktığı anlatılır. Bu durumun eleştirilmesi ve ilişkilerin yoğunluğu yönüyle metnin *iletişim ve iş birliği* becerisi ile *eleştirel düşünme* becerilerinin gelişimine katkı sağladığı düşünülmektedir. “...Tekrar telefonu eline alıp mesaj geldi mi diye kontrol ettiğinde, daha iki dakika bile geçmemişti. Kaygı ve mutsuzluğu gittikçe artıyor, bir haber gelmezse nefes alamayacağını hissediyordu.”, “... Aşklarını normallik sınırının uzağında yaşayan kişilerin sevdikleri kişiyi kendilerinin de üstünde tutarak bir yaşam amacı haline getirdikleri ve çevreleriyle kurdukları diğer sosyal ilişkilerin sekteye uğradığı görülmektedir...” (s. 40)

“Yemek İsimleri Üzerine”: Metinde farklı kültürlere ait tatlardan bahsedilmekte, zamanla yemeğin ve yemek isimlerinin nasıl bir kültür unsuruna dönüştüğü ve isim verilme hikâyeleri anlatılmaktadır. Bu bakımdan metnin *sosyal ve kültürlerarası becerilerin* gelişimine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. “...Hünkâr Beğendi: Kremalı patlıcan püresi üzerine et sote konularak hazırlanan bir Türk yemeğidir... Strogonoff: Rus mutfağının ünlü yemeğidir. İnce kesilmiş bonfile şeritleri, ekşitilmiş taze krema, mantar ve tereyağı ile yapılan bir yemektir...” (Hitit, s.44) Diğer taraftan yemeklerin ilk ortaya çıkışları ve yemeklerin neden o isimlerle anıldıklarının kısa ve etkileyici bir hikâye diliyle aktarılması, metnin *yaratıcılık becerisinin* gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. “...Sandwich 4.Kontu Jhon Montagu kumar oynarken yemek için ara vermek istemediğinden masasına dilimlenmiş et ve ekmeğin arasına koyarak yiyormuş. Bu biçimde yenen yemek bir süre sonra moda olmuş...” (s. 44)

“Oryantal Dans”: Metinde öncelikle; dansın insanlık tarihi kadar eski oluşuna, doğuşu ve gelişimine, birçok farklı kültürün oryantalardan etkilenmiş olmasına ve dünyada bu dansı öğrenmek isteyen birçok insan olduğuna değinilmiştir. Bu bakımdan metnin *sosyal ve kültürlerarası becerileri* destekleyici bir içeriği olduğu düşünülmektedir. “...İlkel insan doğa olaylarını beden hareketleriyle sembolize etmeye çalışarak göbeğini

kalçasını belini kullandı. Böylece oryantalin ilk tohumları atılmış oldu. Oryantal, bir dans olarak milattan iki bin yıl önce Arabistan yarımadasında ortaya çıktı. Amacı insanın dünyaya geliş öyküsünü anlatabilmektir... Bugünse tüm dünyada büyük ilgi çeken bir dans türü oryantal..." (s. 48). Ayrıca oryantal dansın insanın ruhuna ve bedenine iyi gelmesine, ilham verici yapısındaki etkileycilik sonucunda, kitabının ve belgesel filminin ortaya çıkmasına da değinilmesinin metninde *yaratıcılık ve yenileme becerilerine* yer verildiği düşünülebilir.

"İskoçya Denince Akla": İskoçya'nın, bir kültür unsuru haline gelmiş giysisinden bahsedilmesiyle metnin *sosyal ve kültürlerarası becerilerin* gelişmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan metinde, giysinin geçmişten günümüze insanların ihtiyaca ve çevreye göre farklı amaçlarla kullanılması ve buna insanların uyum göstermesinin anlatılması metnin *esneklik ve uyum becerilerini* de kapsadığı düşünülebilir. "Kilt İskoçya'nın en bildik, en ilginç simgesi. Aslında sadece bir etek değil, kıyafetin tamamına verilen bir ad... İskoçyalı erkekler bu kıyafeti geceleri dağlarda, battaniye olarak kullanabiliyordu... Eskiden kiltler omuzdan atılarak, beldeki deri kemerle vücuda oturtularak kullanılıyordu..." (s. 51).

"Ah Bir Zengin Olsam": Bu metinde paranın getirdiği zenginliği her şeyin üzerine koyma düşüncesinin eleştirilmesi *eleştirel düşünme becerisini* geliştirmeye katkı sağlayacağı söylenebilir. Ayrıca metinde, bireylerin kendi anlama ve öğrenme ihtiyaçlarını belirlerken hedeflerini öncelik sırasına koyma noktasında parayı temel almak, paranın getirebileceklerinden yoksunluk üzerine mutluluk ve başarı ölçütleri koymasının anlatılması *girişimcilik ve özyönetim becerilerinin* gelişimini desteklediği düşünülmektedir. "Size 'Dünyaya pembe gözlüklerle bakalım paranın ne önemi var' demiyorum. İstedığımız pek çok şeye ulaşmanın amacı elbette para. Ama gelin enine boyuna düşünelim, gerçekten paranın ne önemi var? Para mutluluğun anahtarı mı gerçekten?" (s. 57)

"Lüksün Sınırı Yok": Metinde, lüksün alışkanlık halini aldığı bir zenginlik içinde yaşayanların paralarını daha faydalı amaçlar için kullanabilecekken bunu yapmamalarının eleştirilmesiyle doğrudan *eleştirel düşünme becerisine* vurgu yapıldığı görülmektedir. "...Schopenhauer 'Dünyanın en yoksul insanının, paradan başka hiçbir şeyi yoktur.' sözleriyle paraya değer vermediklerini göstermişlerdir... Onlar böyle düşünse de birçok kişi zengin olmanın hayaliyle tutuşur... Kimse paranın hayatta hiçbir önemi olmadığını söyleyemez. Ama bazı insanlar için para ihtiyaçlarını karşılamanın ötesinde bir anlam taşır. Böyle insanlar için lüksün sınırı yoktur..." (s.58).

"Zengin Olmanın 15 Püf Noktası": Kendini anlama ve öğrenme ihtiyaçlarını belirleme, becerilerini profesyonel düzeye çıkarma, zengin olmak için dil bilmek gerektiği, kendini ispat etmek için boşa para harcamamak gerektiği, nakit para kullanmamak gerektiği gibi püf noktaların metinde belirtilmesiyle, metnin *girişimcilik ve özyönetim becerilerinin* gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. "Yabancı dil öğrenin... Dil öğrenmenin zorluklarını düşünmeyin, hemen bir dil kursuna yazılın... Paranızı kendinize saklayın. Serveti 40-50 milyar dolar olan zenginlerin en önemli ortak özellikleri, cimrilikleridir." (s. 60)

"Parayla Mutluluk Olur Mu?": Metinde toplumsal mutluluk seviyesi ve para-gelir arasındaki ilişkinin irdelenmesi, mutluluğu paranın sağladığı görüşünün belirtilmesi ve bunun örneklerle desteklenmesi, paranın

mutluluk getirmesi yanı sıra farklı bir tartışma olarak mutluluğun para getirmesi konusunun irdelenmesine bakıldığında metinde, doğrudan *eleştirel düşünme becerisine* yer verildiği düşünülmektedir. “... ‘Mutlu Gezegen’ Endeksine göre para mutluluğun anahtarı değil. Aslında zenginliğin mutluluk getirmediğine inanmak bu zamanda oldukça güç.” “...yoksul bir devlet olan Vanuatu’nun “Dünyanın en mutlusu” olarak birinci sırayı alması ‘para mutluluk getirir’ düşüncesini çürütüyor... Paranın mutluluk getirmediğini iddia etmekten daha ileri gidenler de var, mutluluğun para getirdiğini iddia edenler! ...” (s. 62)

“İkinci Dilim Türkçe”: Metinde, Türkçe öğrenen bir yabancıнын Türkçe ve Türk kültürünü öğrenme süreci içinde, Türkçenin yapısını öğrenirken çektiği zorluklar, Türklerle geliştirdiği olumlu sosyal ilişkiler anlatılmaktadır. Kişinin, Türkçenin zenginliğini fark etmesi ve günlük hayattaki Türkçe kelime ve yapıları kullanması geliştikçe Türkçe ve Türk kültürü içinde kendini rahat hissetmesi, kendini Türkçe düşünen ve konuşan biri ve Türk kültürünü yaşayan biri olarak tanımlamasıyla, metnin *sosyal ve kültürlerarası beceriler* ile *iletişim becerisinin* gelişimine katkı sağlayacağı söylenebilir. “Türkiye’de bulunduğum yıllarda gençtim. Türkçe öğrenmek için çalıştım...dillerini öğrenmekte olduğum insanların bana gösterdikleri yakınlığı ben de onlara karşı duydum... Türkiye’de konuştuğum insanların benim başarılarımdan dolayı gösterdikleri takdir beni çok mutlu ediyordu ve beni daha çok çalışmam konusunda isteklendiriyordu... Artık iki dünyam var... İki farklı dilde düşünceler dünyasında dolaşabiliyorum...” (s.68)

“Bedenin Söyledikleri”: Metinde, beden dili ve jest-mimiklerin iletişimde ve sosyal hayatta ne kadar etkili olduğu ve evrensel beden dilleri olduğu gibi kültürden kültüre değişen beden dillerinin de olduğu anlatılmaktadır. Metinde, bu yönleriyle *iletişim becerisi* ile *sosyal ve kültürlerarası becerilerin* gelişimine doğrudan vurgu yapıldığı düşünülmektedir. “İletişim, sözlerin yanında bedenin ve yüzün verdiği mesajlarla da gerçekleşir. Araştırmacılar beden hareketlerini, yüz ifadelerini ve jestleri bir sisteme oturtmak için birkaç grupta toplamışlardır... düzenleyici ve ayarlayıcı hareketler evrensel oldukça yakındır... jestlerin (Duygusal gösterimlerin) anlamları ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye değiştiği için tümüyle evrensel değildir...” (s. 72)

“Yazalım mı, Konuşalım mı?”: Metinde anlatma becerileri yazma ve konuşmaya dair mukayese, örnekleme, değerlendirme ve yorumlama yapıldığından bu metnin doğrudan *eleştirel düşünme becerisinin* gelişimine yönelik olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda, konuşma ve yazma becerileri karşılaştırıldığı ve değerlendirdiği için metinde *iletişim becerilerine* de yer verildiği düşünülmektedir. “...Konuşma, vurgu, ton ve ezgi gibi anlamsal ses öğelerinin de iletişime katıldığı bir düzlemken yazıda bu tür uygulamalar noktala işaretleriyle sağlanmaya çalışılır... Yazma bu açıdan konuşmaya göre yetersiz kalır... Bir dili yazarak kullanmanın konuşarak kullanmaya hiç mi üstünlüğü yoktur? ... Yazarken... İfadelerimizi gözden geçirme, en iyi ve doğru ifadeyi düşünerek bulma şansımız vardır...” (s. 74)

“Mizahın Gücü”: Metinde olumlu duyguların ve bu duygularla ortaya çıkan en bariz tepki olan gülme ve kahkaha atmanın insanlardaki stresi azalttığı ve fiziksel ve ruhsal iyileştirmeler sağladığı anlatılmaktadır. Mizahla problemlerin etkisini yitirebileceği ve çözümlenebileceğinin anlatılmasıyla metinde *problem çözme becerisine* vurgu yapıldığı düşünülmektedir. “...Gülmenin ruh halimiz üzerindeki rahatlatıcı etkisini hepimiz biliriz.... Gülme

eylemi insana pozitif ruh hali kazandıran kimyasal maddelerin daha fazla salgılanmasını sağlar ve acı hissini azalmasına hatta yaraların daha çabuk iyileşmesine yardımcı olur...” (s. 80)

“Yabancı Diller”: Metinde, Türk eğitim sisteminde yabancı dil derslerinde verilen eğitim eleştirilmekte, yabancı dil ile günlük hayatta karşılaşma sırasında yabancı dili kullanma ve anlamada zorluklara değinilmektedir. Özellikle Türklerin kullandığı çeşitli ürün ve hizmet adlarının ana dilde kolay telaffuz edilemeyecek yabancı isimlerden oluşması eleştirilmektedir. Bu bağlamda metnin doğrudan *eleştirel düşünme becerisinin* gelişimine katkı sağladığı düşünülmektedir. *“...17–18 yaşlarındayken adını zor söyleyebildiğim bu meşrubatın kapaklarından bir sürü bedava meşrubat çıkardı. Ama ben hiçbir zaman bakkala gidip ‘Bana oradan bir sichevepees ver abi’ diyemedim. Bir iki kez parmağımın şundan istiyorum dedim anlamadı bakkal...” (s. 84)*

“Sessiz ve Derinden”: Metinde; Charlie Chaplin’in gerek farklı kurgular ve hareketlerle oluşturduğu komedileri gerek duyguları tam yansıtabildiği dramatik sahneleri, Laurel-Hardy’nin herkese çok komik gelen hikâyeleri, Buster Keaton’un taş surat ününü aldığı muazzam mimiksiz oyunculuğu ve Harold Lloyd’un fiziksel becerilerini sergilediği heyecan oluşturan sahneleri anlatılmaktadır. Sanatçıların sanatlarındaki evrensellik ve diğer kültürlerden insanları da hedef kitle olarak yakalaması, metinde *sosyal-kültürlerarası beceriler* ile *iletişim becerilerine* yer verildiğini göstermektedir. Bu sanatçıların oyunlardaki yaratıcılıkları, tarzları, birbirlerinden ve dönemlerindeki muadillerinden farklılıklarının film sektörüne yenilikler getirmesi, doğrudan *yaratıcılık ve yenileme* becerilerine değinildiğini düşünülmektedir. *“... Chaplin komedi sinemasının bütün gereklerini yerine getirmekle birlikte heyecanın ve hareketlerin asgari düzeye çekildiği sahnelerinde de dramatik yapısını sergileyebilmiştir... Laurel ve Hardy adında iki arkadaş da geçmişte çok sevilen ve popüler olan iki komedi kahramanıdır... Buster Keaton değişmeyen ifadesiz yüzüyle “Büyük Taştan Surat” lakabını almıştır... Yarattığı gözlüklü karakter becerikli, tuttuğunu koparan azimli bir gençtir ve Lloyd’u alanında başarılı, özgün bir isim haline getirmiştir...” (s. 86)*

“En Miskin ve En Komik Kedi”: Metin, Jim Davis tarafından karikatür olarak çizilerek yaratılan “Garfield” karakterinin popülerleşme süreci ve dünyanın bildiği ve sevdiği bir karakter haline gelmesini anlatılmaktadır. Garfield’in dünyaca popüler kültürlerarası bir eğlence nesnesi olduğuna değinilmesi ile *sosyal ve kültürlerarası beceriler* ile *yaratıcılık becerisine* doğrudan vurgu yapıldığı düşünülmektedir. *“... Jim Davis 1978 yılında dünyanın en tembel en aç gözlü kedisini yarattığında bu kadar sevileceğini ve popüler olacağını tahmin etmiş miydi acaba?... Garfield 1992’de yalnızca karikatür olmaktan çıktı. Çizgi film, kalem, kitap, silgi gibi birçok ürünü çocukların beğenisini kazandı. 2002 yılında Garfield’in ilk filmi çekildi...” (s. 89)*

“Müziğin Matematiği”: Karmaşık problem içeren durumların çözümünde müziğin etkisinin bilimsel verilerle vurgulanması dolayısıyla metnin *problem çözme becerisini* desteklediği düşünülmektedir. Diğer taraftan müziğin insan zihninin yaratıcılık ve yenilik geliştirebilmesi için öneminden bahsedilmekle birlikte müziğin bu özelliğinin matematiksel yapısı ile ilişkilendirilmesi de *yaratıcılık ve yenileme becerisine* temas edildiğini düşündürmektedir. *“...Matematik ile müzik ilişkisi çeşitli boyutlarda düşünülebilir. İlk olarak müziğin kökenindeki matematikten bahsedebiliriz. Müziğin armonik yapısı matematikselidir... Farelere uzun süre Mozart*

dinlettirilmiş ve farelerin labirent çözümede daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir... Müzik eğitimi kişilerin bilişsel becerilerini, dolayısıyla matematik performanslarını geliştirmektedir...” (s. 91)

“Müzikle Tedavi”: Müziğin iyileştirici bir güç olarak bazı fiziksel ve ruhsal tedavilerde kullanılabileceği konusunun irdelendiği metnin *problem çözme becerisinin* gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan müziğin, insan psikolojisinden davranış bilimine ve çeşitli tedavi programlarına kadar birçok alana yayılmasında *yaratıcılık ve yenileme becerilerine* temas edildiğini de göstermektedir. *“...İnsanların müziğe gereksinim duyduğu bir diğer durum ise tedavidir. İnsanlık tarihine baktığımızda müzikle tedavi yönteminin çağlar boyu kullanılmış olduğunu görebiliyoruz... Günümüzde dünyada müziğin insan psikolojisini ve fizyolojisini iyileştirme amacıyla kullanan pek çok okul ve organizasyon var... Özellikle şeker hastalarının tedavisinde pek çok örnekten söz edilmektedir...” (s. 96)*

“Notalarda İsyan”: Toplumsal sorunların dile getirilmesi ve yaşanan sorunların zorlukların ifade edilmesinde müziğin kullanımını anlatan bu metnin *“problem çözme”* ile *yaratıcılık ve yenileme* becerileriyle doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca müziğin toplumsal tepkiler için kullanılmasının evrenselleşmesine değinilmesi de *sosyal ve kültürlerarası becerilere* temas edildiğini göstermektedir. *“... Müzik zamanla bir eğlence aracı olmanın ötesinde insanların toplumsal sorunları dile getirmelerini de sağlamaktadır. Geçmiş eskilere dayanan Blues, Caz ve Rock müzik yaşanan sorunların ve zorlukların ifadesinin bir yoludur...” (s. 98)*

“Eski Türk Evlerinin Mimarisi”: Türk milletinin sosyo-kültürel yapısının göstergesi olan geleneksel Türk ev mimarisinin anlatıldığı metinde, öncelikle *sosyal ve kültürlerarası becerilerin* vurgulandığı düşünülmektedir. Diğer taraftan metinde, Türk ev mimarisinin, toplumsal değişimleri bünyesinde karşılayarak nesilden nesile aktarılacak kadar da yeniliğe açık yönü ve mimari tasarımındaki yaratıcılığının anlatılması *yaratıcılık ve yenileme* becerilerine de temas edildiği düşünülmektedir. *“...Eski Türk evlerinin ön cepheleeri yola bakar. Ev ile şehir bağlantısını sağlayan bu yollar ya bir caddedir veya birkaç evle son bulan bir çıkmaz sokaktır. Etrafları genellikle duvar veya çitle çevrilidir... Eski Türk evleri Anadolu insanının sosyal ve kültürel tarihinin en önemli tanığı olmakla kalmayıp yüzlerce yıllık bir süreçte oluşan Türk kent kültürünün de yapı taşları olmuştur.” (s. 104)*

“Trevi ya da Türkçedeki Adıyla Aşk Çeşmesi”: Tarihi Roma çeşmesinin anlatıldığı metinde; özellikle tarihi bir sanat eseri olarak yapılışındaki estetik ve simetrik özelliklerin uzun uzun betimlendiği kısımlarda, *yaratıcılık becerisinin* gelişiminin doğrudan vurgulandığı düşünülmektedir. Diğer taraftan söz konusu eserin dünyanın her yerinden insanların ilgisini çekmesi noktasında *sosyal ve kültürlerarası becerilerin* gelişimine doğrudan temas edildiği düşünülmektedir. *“...Trevi bence tüm tartışmaları çürütecek güzellikte... Her şey bir bütünlük içinde ve simetrik olarak çözümlenmiş... Roma’da Barok döneminde yapılmış ve Barok stiline tüm yansımalarıyla kullanıldığı en son anıt. Roma’ya gelen turistlerin ilk görmek istedikleri yer...” (s. 108)*

“Assos”: Metinde; “Behramkale” köyü olarak da bilinen Çanakkale’nin Assos antik yerleşim yeri doğal güzellikleri, mimari betimlemeleri, estetik yönleri, restorasyonunda uyulacak kuralların estetik ve özgün dokuyu korumadaki önemi ve Assos mimari yapısının estetiği ile ilgili verilen ayrıntılarda *yaratıcılık ve yenileme*

becerisinin gelişimine temas edildiği düşünülmektedir. Diğer yandan metnin; Assos'un tarihi, doğal ve estetik çekiciliğinin turistik bir yer olmasını ve kültür aktarımına katkı sağlaması yönüyle *sosyal ve kültürlerarası becerilerin* gelişimini desteklediği düşünülmektedir. "...Onarımlarda yöredeki malzeme ve yerel ustalar kullanıldığı için köyün tarihi dokusu bozulmuyor... Asos'un tarihi taş evleri çağdaştırılarak geçmişle gelecek bugüne yansıtılıyor... Kendine özgü mimarisi, şirin lokantalarla dolu limanı ile Asos, ziyaret edenlerin hayranlık kalmasını sağlayacak güzellikte bir cennet..." (s. 110)

"*Mimaride Çevreci Tasarımlar*": "Binalarda Yeşil Devrim", "Çevreci Asansör" ve "Klimasız Serinlik" isimli üç alt metinden oluşan metinde, klasik tasarımların çevreye zarar verme sorunlarına karşılık, çözüm yollarının yaratıcı ve yenilikçi yeni tasarımlarla mümkün olabileceğine değinilmektedir. Bu bağlamda metnin doğrudan *problem çözme becerisinin* gelişimine katkı sağlayacağı, aynı zamanda *yaratıcılık ve yenileme becerisine* de vurgu yapıldığı düşünülmektedir. "...Yeşil mimari, enerji tasarrufunun yanı sıra verim artırıcı özelliğiyle uluslararası şirketlerin de öncelikli tercihi olaya başladı... Bu binada alışlagelmiş gökdelenlere göre %60 oranında enerji tasarrufu hedeflenmekle birlikte %40'lık enerji ihtiyacının da yenilenebilir enerjiden sağlanacağı belirtiliyor" (s.112-113).

"*Televizyona Bağlı Hayatlar*": Metinde, televizyon izlemenin insanlığın temel ihtiyaçlarından sonra en çok zaman harcadığı aktivite olması, televizyona ayrılan zamanın hayatta fiziksel ve ruhsal sağlıklı yaşam alışkanlıkları noktasında neleri kaçırmamıza yol açtığı, televizyon izleme eylemine dair benlik algımız ve televizyon izlemenin olumsuzlukları yanında olumlu yönlerinin de olabileceği anlatılmaktadır. Bu bağlamda metnin doğrudan *eleştirel düşünme becerisinin* gelişimini desteklediği düşünülmektedir. Diğer taraftan televizyon izlemenin bağımlılık noktasında erişmesiyle toplumda sosyal ilişkilerin azalmasından bahsedilmesi ve örnekler verilmesi *iletişim ve iş birliği becerisi* ile *sosyal becerilere* de temas edildiğini göstermektedir. "...Televizyon dünyanın en popüler zaman geçirme makinesi... çoğumuz onunla olabilmek için kitap okumadan, çocuğumuzla oynamadan, gezmeden geçiriyoruz günlerimizi... Tüm bunlar tabii ki televizyon seyretmenin ille de *problem yaratacağı anlamına gelmiyor... Televizyon eğlendirici olabildiği kadar öğretici de olabilir...*" (s. 116)

"*İssız Bir Adaya Düşseniz*": Metinde, bir televizyon dizisinin kültürel aktivitelerin odağına yerleşip, sosyal ortam becerilerini derinden etkilemesi anlatıldığından metinde doğrudan *sosyal ve kültürlerarası beceriler ile iletişim ve iş birliği becerilerine* vurgu yapıldığı düşünülmektedir. Diğer taraftan bir dizinin sosyal hayatta iletişim ve etkileşimin merkezine oturmasının eleştirildiği de hissedilmekte olup *eleştirel düşünme becerisine* de temas edildiği düşünülmektedir. "...Arkadaşlarımla bulduğum zamanlarda bile günlük konularla başlayan sohbet dönüp dolaşıp bu diziye geliyordu... Bu dizinin insanlarla aramı bu kadar açacağını tahmin etmezdim... Şimdi eleştirdiğim arkadaşlarım gibi benim için de en önemli gündem maddesi "Lost" oldu..." (s. 118)

"*Mavi Ay*": Metinde genel olarak toplumda televizyon dizilerinin etkileri üzerinde durulmaktadır. Dizilerin, fertlerin ve toplumun davranışlarını etkilemesi, sosyal ortamlarda ve etkileşimlerde dizilerin unsurlarının görünür hale gelmesi ve en nihayetinde dizilerin sonlanması sosyal bir duygusal tepkiye yol açması anlatılmaktadır. Bu bağlamda öncelikle metinde eleştiri söz konusu olduğundan *eleştirel düşünme becerisine*

yer verildiği düşünülmektedir. Ayrıca dizilerin sosyal bir olgu olarak ele alınması doğrudan *sosyal beceriler* üzerinde durulduğunu da göstermektedir. “...O yıllarda dizilerin kahramanları saç modelleri, kıyafet tarzları ve hareketleriyle örnek alınırdı... Çünkü o zamanlarda renksiz hayatımızda ulaşılmaz bir yere sahipti bu kahramanlar...Dizi bittiğinde çok üzölmüşük...” (s. 119)

“Hayata Kısa Bir Mola”: Metinde, günlük hayatın değışen ihtiyaçları ve bireyselliğın artmasıyla insanların sosyal ortamlarda etkileşim kurmak yerine yalnızlık sorunlarına çözüm olarak dizi izlemeleri, dizilere kendilerini kaptırmaları ve dizilerin etkilerini sosyal hayatlarına taşımaları anlatılmaktadır. Metinde, dizilerin sosyal hayata etkileriyle ilgili; açıklama ve örnekler verilip olumlu ve olumsuz yönlerin karşılaştırması yapılarak *eleştirel düşünme becerisine*, insanlar arasındaki iletişime etkileri bakımından ise *iletişim ve iş birliğı* becerisine yer verildiğı söylenebilir. Diğere yandan insanların, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını gidermek, stres ve yalnızlık duygusu sorunlarını çözmek için dizilerin izlendiğinin anlatılması metinde *problem çözüme becerisine* de vurgu yapıldığı düşünölebilir. “...Çoğru insan diziyi izlemek için televizyon başına geçtiğinde kendi sıkıntılarını bir süreliğine de olsa geride bırakıp hayali bir dünyaya dalıyor... Diziler iyi akit geçirmenin en kolay ve en masrafsız yolu olması açısından da avantaj sağlıyor. Bütün bu avantajlarına rağmen dizilerin de diğere alışkanlıklarda olduğı gibi bağımlılık yaratması söz konusu...” (s. 121)

“Televizyonda Yarış Var”: İnsanların normal hayattan tecrit edilmiş bir ortamda, bir konuda yarışarak yarış sonunda bir ödöl alındığı şov programlarının (Reality Show) anlatıldığı metinde *iletişim ve iş birliğı* becerisi ile şovlarla ilgili açıklamalar, değerdirmeler, örnekler ve yorumlamalar yapıldığından *eleştirel düşünme* becerisine vurgu yapıldığı düşünölmektedir. Öte yandan metinde şovların çok farklı türlerinin bulunması, sürekli sevilen ve izlenen yeni türlerin ortaya çıkması *yaratıcılık ve yenileme becerilerine* temas edildiğini göstermektedir. “...Dünya televizyonları “Reality Show” kavramıyla ilk kez 1989 yılında MTV’de yayınlanmaya başlayan “Real World (Gerçek Dünya)” aracılığıyla tanıştı... Bu programların son yıllarda Türk ve dünya televizyonlarında çapında bu kadar ilgi görmesinin nedenlerinden biri hiç şüphesiz prodüksiyonlarının dizilere göre oldukça ucuz olması... Kanallar internette düzenledikleri yarışmalarla yeni ve yaratıcı şovlar arar oldu” (s. 124)

“Kadın ve Erkek Beyni Farklı mı?”: Metinde kadın ve erkekler arasındaki bilişsel ve davranışsal farklılıklara kısaca giriş yapıldıktan sonra kadın ve erkek beyni “Yön bulma”, “Zihinsel beceriler ve Hafıza farklılıkları”, “Dil farklılıkları” alt başlıkları kullanılarak örneklerle karşılaştırılmaktadır. Baştan sona; bilgilendirici, açıklayıcı, yorumlayıcı, bilimsel örneklerle desteklenen ve karşılaştırmalı yapısıyla metnin doğrudan *eleştirel düşünme becerisinin* gelişimine katkı sağladığı düşünölmektedir. “...Kadınların beyinleri erkeklerden daha küçük ancak kadınlarda gri hücreler daha fazla... Erkeklerin gri hücrelerinin az olmasına karşın beyaz hücreleri daha fazla olduğı “...Beyin yaşlandıkça doku hacmi azalır ve sıvı miktarı artar. Bu etki kadınlarda erkeklerde olduğundan daha az şiddetlidir. Böylece kadınların yaşları ilerlese de matematik, düşünme vb. zihinsel becerilerde daha az geriliyorlar... Bunun nedeni de muhtemelen kadınların sinir hücresi ve sinir hücreleri arasındaki bağların kaybına daha yatkın olmaları...” (s. 128)

“Zekâ Bir İşe Yarar mı?”: Metinde, zeki olmanın zeki olan bireye sosyal hayatta genel olarak beklenen avantajları ve getirileri sağlamadığı gibi, iletişim, etkileşim ve ilişkilerde çeşitli olumsuzluklar getirdiği anlatılmaktadır. Bu doğrultuda metinde *iletişim ve iş birliği* becerisi ve *sosyal ve kültürlerarası* becerilere değinildiği düşünülmektedir. Ayrıca günlük hayattan örnekleme, karşılaştırma, yorumlama, değerlendirme ve herkesçe bilinen genel bir kavrama farklı bir bakış açısıyla yaklaşma söz konusu olduğundan metnin *eleştirel düşünme becerisinin* gelişimine katkı sağladığı düşünülmektedir. “Bu kadar peşinde olunan ama sahibine hiç faydası olmayan başka bir şey var mıdır?” “...Her yere çekebilirsin bir vasatı... Ama zekiye? İtemezsin, kakamazsın, laf edemezsin... Harcandığını düşünür, düşünür, dertlenir... Bir zeki, bir aptal karşısında aptaldan daha çaresizdir... Genç zekiler en çok ızdırap çekenlerdir... Çok sıkılırlar çokook!.. Çoğu yerde çoğu zaman sessiz kalmak zorundadır. Kendine ait olmayan düşünceleri kendine ait olmayan bir sesle ifade eder...” (s. 132)

“Çare Sizziniz”: NLP (Nörolingüistik Programlama) sistemini tanıtan bir metindir. Metinde; NLP'nin kullanıldığı alanlara verilen örneklere ve NLP'nin günlük hayatta, iş hayatında ve genel olarak duygusal ve zihinsel gelişimdeki faydaları örnekler verilerek anlatılmaktadır. Bu doğrultuda metinde; *yaratıcılık ve yenileme, problem çözme, iletişim ve iş birliği ile girişimcilik ve özyönetim* becerilerine doğrudan temas edildiği düşünülmektedir. “...NLP, beyin dilinin programlanması ile size daha iyi düşünebilmeniz, kendinizi daha doğru ifade edip daha etkili iletişim kurarak başarı kazanabilmeniz yollarını gösteren bir sistem... NLP beyninizin nasıl çalıştığını, sözcüklerin beyniniz ile nasıl etkileşim kurduğunu ve istediğiniz sonuçlara ulaşmak için davranışlarınızı nasıl organize edebileceğinizi araştırır...”(s. 134)

“Beyin Hakkındaki Gerçekler”: Metin; “Telepatik önsezi %45 doğru”, “Anelik beyin gücünü artırıyor”, “İlaçtan daha etkili” isimleriyle üç alt başlıktan oluşmaktadır. Metinde; telepatik önseziyi anlatan bir bilimsel deney, annelik ile beyinde ortaya çıkan yeni hücreler ve etkileri, sağlık problemlerinin çözümünde yaşam isteğinin ilaçtan daha etkili olduğu konusunun tartışıldığı bilimsel bir toplantı anlatılmaktadır. Bu bağlamda düşünsel bir önsezi ya da biyolojik bir değişim sonucu ortaya çıkan yeni hücreleri kullanarak beyin gücü ve yaratıcılığı ön plana çıkarılmakta olup bu da metinde *yaratıcılık ve yenileme* becerilerine temas edildiği düşünülmektedir. Diğer taraftan kişinin beyin gücüyle iyileşmeyi istemesinin problemleri çözmeye etkisinin daha fazla olduğunun belirtilmesiyle metnin *problem çözme becerisine* katkı sağlayacağı söylenebilir. “Cambridge’de bulunan Trinity Koleji’nde yapılan bir araştırmaya göre, birini düşündükten hemen sonra telefonunuzun çalması ve arayanın düşündüğünüz kişi olması, ‘Telepatik bir önsezi’... Hatta Prof. Kingsley, yavrusu olan ve olmayan hayvanların beyinlerinde yaptığı incelemeler sonucunda anne olanların beyininde yeni becerilerden kaynaklanan fiziksel bir değişme olduğunu gözlemledi. ...Beyin gücü ve ona bağlı yaşama isteğinin sağlığın korunmasında olduğu gibi karşılaşılan sağlık sorunlarının aşılmasında da en büyük etken olduğu belirtilen toplantıda...” (s. 137)

“Paralel Evrenler”: Metinde Stephen Hawking’in “Her Şeyin Teorisi” isimli paralel evrenlerin var olabileceğini anlatan teorisi anlatılmaktadır. Hawking’in paralel evren teorisinin insan zihninin en son ve yaratıcı düşüncesi olacağına dair görüşü ve paralel evrenlerin bizim evrenimizle olan bağına dair fikirleriyle doğrudan *yaratıcılık ve yenileme* becerilerinin metinde desteklendiği düşünülmektedir. “...Bu sadece birçok esrarengiz olguya aniden

bambaşka bir açıdan baktığı için değil, aynı zamanda sıradan yaşamımızın bu kadar basit olmadığını göstermesiyle de büyüleyici bir evren tasviri. Ona göre bizim evren olarak tanımladığımız belki de gerçekten iç içe geçmiş, birbirini etkileyen, birbirine paralel evrenlerin bulunduğu sonsuz uzayın büyük bir kesiti. Eğer Hawking haklıysa, daha pek çok olgu paralel evren teorisiyle açıklanabilecek...”(s. 140)

“Uzaya Gitmeden Önce Bilmeniz Gerekenler”: Metinde; uzay yolculuğu farklı bir yaklaşımla değerlendirilmekte, bilinmesi istenen eğlenceli anlar ile aslında karşı karşıya kalınan zorluklar karşılaştırılmakta, insanın uzayda, yer çekimsiz ortamdaki yetersizlikleri ve uyum sağlamak için yaptığı fedakârlıklarla ilgili yorumlamalarda bulunmaktadır. Bu bağlamda metinde doğrudan *eleştirel düşünme becerisine* vurgu yapıldığı düşünülmektedir. Diğer taraftan astronotluk mesleğinde astronotların iş ortamları olan uzayda yaşadıkları uyum sıkıntıları, karmaşık ve normalde olması gerekenden farklı yaşam alışkanlıkları gerektiren görevlerinin zorlukları içinde uyumun ne denli çaba gerektirdiğine dair ifadelerle *esneklik ve uyum becerilerine* değinildiği düşünülmektedir. *“...1995’te Alman astronot Thomas Reiter’in uzayda gitar çalmasıyla verdiği konseri gören herkesin düşüncesi bu olmuştur. Ancak bu şen şakrak gösterilerde, madalyonun bir de arka yüzü vardır. Mesela astronotların şişmiş yüzleri ve göz kapakları... Uzay yolculuğunun süresi uzadıkça, daha az kullanıldığı için, kaslar ve kemikler zayıfladıkça zayıflar, hatta ileri aşamalarda kemiklerde cam gibi kırılma riski meydana gelir” (s.144)*

“Astrolojinin Doğuşu”: Metinde astrolojinin insanlar üzerindeki etkisi anlatılmakta, astrolojinin insan yaratıcılığının bir ürünü olarak ortaya çıkıp gelişmesi ve bu günlere kadar popülerliğini sürdürmesine değinilmektedir. Metinde astrolojinin, yorum ve inançlarla desteklendiğinin belirtilmesi dolayısıyla metnin *yaratıcılık ve yenileme* becerisini desteklediği düşünülmektedir. Diğer taraftan astrolojiye farklı yaklaşımların ve eleştirilerin olmasıyla, *eleştirel düşünme* becerisinin geliştirilmesine fayda sağlandığı düşünülmektedir. *“Bundan çok uzun zaman önce erkekler ve kadınlar geceleyin gökyüzüne baktılar... Gördükleri manzaranın hem güzelliğinden etkilendiler hem de bu yıldızların ne olduğunu, yaşamlarını etkileyip etkilemediğini merak ettiler. İşe astrolojinin doğuşu başlangıçtaki bu merak dayanır... Astroloji orta çağda düşüşe geçti. Rönesans’ın başında ise öğretiler dünyasında kendine ayrıcalıklı bir yer edindi... Günümüzde astrolojinin bir bilim dalı olarak kabul edilip edilmediğine dair farklı görüşler vardır...” (s. 148)*

TARTIŞMA ve SONUÇ

“Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabındaki” metinlerde yer alan 21. yüzyıl becerilerine yönelik bulgulardan hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öncelikle hedef kitlenin, 21. yy. becerilerinde belirtilen beceriler yönünden gelişmesi ve becerilerinin artması Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine katkı sağlayacaktır. Hedef kitlenin, 21. yy. becerilerinde belirtilen *öğrenme ve yenilikçilik, yaşam ve kariyer* ile *bilgi, medya ve teknoloji* becerilerinin gelişmesi, hedef kitlenin dört temel dil becerilerinin gelişmesine de katkı sağlayacaktır.

Genel olarak; “Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabının” herhangi bir bölümünde metinlerin doğrudan 21. yüzyıl becerileri dikkate alınarak hazırlandığına dair bir ifadeye rastlanmasa da metinlerde *konu, anlam ve mesaj* bağlamında 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği görülmektedir.

Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında bulunan metinlerde; 21. yüzyıl becerilerinden *öğrenme ve yenilikçilik becerilerine* daha fazla yer verildiği görülmektedir. Özellikle *eleştirel düşünme becerilerinin* en fazla yer alan beceri olduğu onu *yaratıcılık ve yenileme becerisinin* takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Hatta bu iki beceri, ders kitabındaki metinlerin yarısında yer bulmuştur. Daha sonra sırasıyla; *sosyal ve kültürlerarası beceriler, iletişim ve iş birliği becerisi, problem çözme becerisi, girişimcilik ve özyönetim becerisi, esneklik ve uyum becerisi, bilgi, medya ve iletişim teknolojileri becerilerine* metinlerde yer verildiği görülmüştür. Metinlerde, *liderlik ve sorumluluk becerisi* ile *verimlilik ve hesap verebilirlik becerisine* ise hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Metinlerde temas edildiği düşünülen 21. Yüzyıl becerilerinin *seviye, kur ve ünitelere* göre dağılımında, becerilerin türlerine göre metinlerde yer verilme frekansı geneldeki sıralamayla aynı orantılı görülmüştür. Yani, *eleştirel düşünme becerisi* en başta olmak üzere, *yaratıcılık ve yenileme, sosyal ve kültürlerarası beceriler, iletişim ve iş birliği* ile *problem çözme becerileri* onu takip etmektedir.

Becerilerin, toplam olarak B2 ve C1 seviyelerindeki metinlerde dağılımı birbirine çok yakındır. Becerilerin *kurlara* göre dağılımında ise; 21. yüzyıl becerilerine yer verilen en fazla metnin *birinci kurda* olduğu görülmekle birlikte onu sırasıyla *dördüncü kur* ile *ikinci ve üçüncü kurlar* izlemektedir. Becerilerin ünitelere göre dağılımında ise sistematik ve oranlı bir dağılım gözükmemektedir. Becerilere birinci, ikinci ve onuncu ünitelerdeki metinlerde oldukça fazla yer verilirken diğer ünitelerde metinlerin becerilerin gelişimine daha az hizmet ettiği görülmektedir. Genel olarak, *seviye, kur ve ünitelere* göre, metinlerdeki becerilerin dağılımı orantılı olmayıp bazı becerilere çok fazla yer verilirken bazı becerilere ya çok az ya da hiç yer verilmediği görülmüştür.

Alanyazında tam olarak on sekiz yaş ve üstü hedef kitleye yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin 21.yy. becerileri doğrultusunda incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak konu ile ilgili alanyazında yapılan çalışmalarda aşağıdaki değerlendirmelere ulaşılmıştır.

Gültekin (2019) 6, 7 ve 8. Sınıflar Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerde 21. yüzyıl becerilerinin nasıl yer aldığına incelendiği yüksek lisans çalışmasında; Genel anlamda 21. yüzyıl becerilerinin Türkçe ders kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alma düzeyinin yetersiz olduğu, becerilerin dağılımının orantısız olduğu sonucuna varmıştır.

Dündar ve Polat (2021) ile Aydın ve Tunagür (2021), Türkiye Maarif Vakfı öncülüğünde hazırlanıp MEB tarafından onaylanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının” 21. yüzyıl becerileri açısından incelendiği çalışmalarında; programda 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği, sonucuna ulaşılmıştır. Aynı

araştırmalarda kazanımların 21. yüzyıl becerileri ile uyumlu olduğu ancak 21. yy. becerilerinin seviye ve ünite dağılımlarının eşit bir şekilde yapılmadığı sonucuna varmıştır.

Kırgız G. (2019), İlköğretim Türkçe dersi öğretim programında (2018) ve ders içeriğinde 21. yüzyıl becerilerinin durumunu incelediği yüksek lisans çalışmasında; 21. Yüzyıl becerilerinin öğrenme alanı ve metinlerdeki dağılımının orantılı ve sistematik olmadığı, kazanımlarla tutarsızlık gösterdiği, *bilgi, medya ve öz güven teknolojileri* becerilerine daha az önem verildiği sonuçlarına ulaşmıştır. Elde edilen sonuçlar bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ancak; Kırgız çalışmasında en çok *özgüven ve iş birliği* becerilerine yer verildiği sonucuna ulaşmışken bu çalışmada *eleştirel düşünme* becerilerine daha çok yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı çalışmada *hayat ve kariyer* becerilerinden *liderlik ve üretkenlik* becerileri öne çıkarken bu çalışmada *sosyal ve kültürlerarası beceriler* öne çıkmıştır.

ÖNERİLER

Çalışmanın bulgularından elde edilen sonuçlar, alanyazın araştırmaları ve yorumlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- Her şeyden önce hedef kitlenin, 21. yüzyıl becerileri yönünden gelişmesinin, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine ve hedef kitlenin dört temel dil becerilerinin gelişmesine de katkı sağlayacağı unutulmamalıdır.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hâlihazırda 21.yy. becerilerine ne kadar yer verildiğinin saptanması için aktif olarak kullanılan ders kitapları, yardımcı okuma kitapları ve alıştırmalı-etkinlik kitapları, incelenmelidir.
- 21. yüzyıl becerileri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı, amaç ve kazanımları ile ders materyallerine, birbirlerini destekler ve bütünler nitelikte planlı bir şekilde yerleştirilmelidir.
- 21. yüzyıl becerilerinin alt beceriler ile birlikte tamamının, dört temel dil becerisi ve kazanımlar doğrultusunda sınıflandırılarak daha belirgin bir şekilde metinlere ve etkinliklere yerleştirilmesi hedef kitlenin Türkçe ve Türk kültürünü öğrenme arzu, istek ve performanslarını artıracaktır.
- Her bir 21.yy. becerisinin temel dil becerileri içinde eşit oranda işlenmesinin dört temel dil becerisinin yeni yüzyılın ihtiyaçları gereğince aynı oranda gelişmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.
- 21.yy. becerilerinin değişen ihtiyaçlara ve koşullara göre yenilenmesi durumuna karşılık Türkçenin yabancı dil olarak programı, hedefleri, kazanımları ve ders materyallerinin esnek ve değişime uyum sağlayacak şekilde hazırlanmasında fayda görülmektedir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin alt alanları olarak kabul edilebilecek olan Türkçenin yabancı dil olarak çocuklara öğretilmesi, Türkiye Türkçesinin Türk Soylulara Öğretilmesi, Türkçenin on sekiz yaş üstü olanlara öğretilmesi, Akademik Türkçenin Yabancılara Öğretilmesi, gibi sınıflandırmalarda, 21. yy. becerilerinin kazandırılmasındaki farklar, ders materyallerinde, özellikle metinlerde dikkate alınmalıdır.

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde 21. yy. becerilerinin metinlere yerleştirilmesinde hedef kitle özellikleri (yaş, eğitim ve hedef dil (Türkçe) seviyesi, kültür, ana dil, dil ailesi, Türkçe öğrenme amacı, bilinen diğer yabancı diller, Türkçenin öğretilmesi için tercih edilen yer vb.) dikkate alınmalıdır.
- Nasıl ki anlama ve anlatma becerilerinin gelişimi için seviyeye uygun yöntem ve teknikler seçiliyorsa 21.yy. becerilerinin de programa intibakında uygun yöntem ve teknikler düşünülmeli ve ders materyalleri de bunlarla uyumlu olmalıdır.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hedef kitlenin 21.yy. becerilerinin geliştirilmesine yönelik, ders materyalleri ve programlarda teknoloji kullanımına önemli oranda yer verilmelidir.
- TYDÖ'de hedef kitle ve öğrencilerin, 21.yy. becerileri için algı ve beklentilerine dair görüşleri dikkate alınmalı, Türkçe öğrenim süreçlerinde 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasına dair geri dönütler elde edilerek program ve materyal revizyonları planlı ve amaca uygun gerçekleştirilmelidir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ders kitapları, alıştırma kitapları ve yardımcı okuma kitapları ve özellikle kitaplardaki metinler, tüm alt becerilerin hedef ve kazanımları odağında hazırlanmalıdır.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Çalışma herhangi bir canlı üzerinde gerçekleştirilmediği için etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Aydın, E. ve Tunagür, M. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nın 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (32) 349-374
- Barası, M. (2020). 2018 ortaokul Türkçe dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi
- Beers, S.Z. (2011). *21st Century skills: Preparing students for their future*. https://www.mheonline.com/mhmymath/pdf/21st_century_skills.pdf
- Boyacı Belet, Ş.D. ve Özer Güner, M. (2019). Öğrenmenin geleceği: 21. yüzyıl becerileri perspektifiyle Türkçe dersi öğretim programları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 708-738. <http://dx.doi.org/10.18039/ajesi.578170>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2016) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Dündar, S. A. ve Polat A. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programının 21. Yüzyıl Becerileri Kapsamında İncelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3, Özel sayı 1

- Gültekin, H. (2019). *Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarının 21.yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*, Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi.
- Hamarat, E. (2019). *21. yüzyıl becerileri odağında Türkiye'nin eğitim politikaları*. Seta Analiz, 272, 1-24.
- Kayhan, E., Altun, S., ve Gürol, M. (2019). Sekizinci sınıf Türkçe öğretim programı (2018)'nin 21. Yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 20-35. <http://dergi.adu.edu.tr/egitimbilimleri/>
- Kırgız, G. (2019). *Türkçe dersiyile 21. yüzyıl becerilerinin ilişkilendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 483-496. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.621132>
- Marzano, R.J. ve Heflebower, T. (2011). *Teaching and Assessing 21st Century Skills*. Solution Tree Press.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663>
- MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2011). *MEB 21. Yüzyıl Öğrenci Profili*. https://www.meb.gov.tr/earged/earged/21.%20yy_og_pro.pdf
- Miles, B., ve Huberman, A.M. (2015). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*. (S. A. Altun, A. Ersoy Çev.). Pegem Akademi.
- NCRL (2003). *21st Century Skills*, Erişim. <https://www.ncrel.org/engage/skills/skills.html>
- OECD (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Future of Education and Skills 2030. <https://www.oecd.org/education/2030-project/>
- Partnership for 21st Century Learning. (2015). *P21 framework definitions*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519462.pdf>
- Rotherham, A. J. ve Willingham, D. (Sep 2009). 21st Century Skills: The Challenges Ahead. *Educational Leadership*, v67 n1 p16-21. <https://eric.ed.gov/?id=EJ855079>
- Silva, E. (2009). Measuring skills for 21st century learning. *Phi Delta Kappa*, 90(9), 630-634. Erişim: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/003172170909000905>
- Suto, I. (2013). 21st century skills: Ancient, ubiquitous, enigmatic? *A Cambridge Assessment Publication*, 1-28.
- Toffler, A. (2018). *Üçüncü Dalga Bir fütürist ekonomi analizi klasığı*. Koridor Yayıncılık.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı*. TYÇ (2015). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi. https://myk.gov.tr/images/articles/editor/130116/TYC_tebliğ_2.pdf
- UZUN N. E. (Ed.) (2018) Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2-C1, Ankara Üniversitesi TÖMER
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık